

Poročila

Najsodobnejše tehnologije za upravljanje s tveganji pred naravnimi nesrečami: izvedba in preizkus uporabnosti v praksi in procesu odločanja – projekt START_it_up

Mitja JANŽA, Magda ČARMAN, Urša ŠOLC, Tina PETERNEL & Martin PODBOJ

Geološki zavod Slovenije, Dimičeva ul. 14, SI-1000 Ljubljana; e-mail: mitja.janza@geo-zs.si

Naravne nesreče so sestavni del življenja ljudi skozi celotno zgodovino. Razen izjemoma jih ne moremo preprečiti, lahko pa s premišljenim delovanjem omilimo njihove posledice ali se jim do določene mere celo izognemo. Zaradi naravnih (geoloških, podnebnih, geomorfoloških...) pogojev je alpski prostor zelo izpostavljen tem pojavom. Za učinkovito zaščito pred naravnimi nesrečami je nujna uporaba najsodobnejših znanj, tehnologij in pristopov. Razvoj le-teh je potekal v alpskih državah v okviru različnih raziskovalnih in aplikativnih projektov, ki so bili pogosto usmerjeni v reševanje konkretnih problemov. Kljub obsežnemu znanju, številnim dobrim praksam in razvoju inovativnih metod, je opazno pomanjkanje celovitega pregleda in medsebojne primerjave pristopov, ki je osnova za njihovo poenotenje oziroma standardizacijo v alpskem prostoru.

V ta namen je nastala pobuda za oblikovanje projektne skupine, sestavljene iz osmih projektnih partnerjev iz petih evropskih držav, ki je pod vodstvom avstrijskega zveznega ministrstva, pristojnega za kmetijstvo, okolje in upravljanje z vodami pripravila projektni predlog na 5. poziv Programa Evropskega teritorialnega sodelovanja Območje Alp 2007-2013. Predlog je bil ugodno ocenjen in se od septembra 2013 pa do konca novembra 2014 izvaja kot projekt z angleškim naslovom *State-of-the-Art in Risk Management*

Technology: Implementation and Trial for Usability in Engineering Practice and Policy ali skrajšano *START_it_up*. Slovenski partner je Geološki zavod Slovenije, ki projektne aktivnosti izvaja v sodelovanju z vodnogospodarskim podjetjem HIDROTEHNIK d.d. in Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo.

Namen projekta *START_it_up* je mednarodno poenotenje procesov na področju obvladovanja tveganj, zaradi naravnih nevarnosti, povezanih s poplavami, padajočim kamenjem, drobirskimi tokovi ter snežnimi in zemeljskimi plazovi. V okviru projekta se nadgrajujejo rezultati različnih, že zaključenih projektov na območju Alp in oblikujejo splošno sprejemljiva pravila na področjih tehnologije in odločevalskih politik. Proces poenotenja temelji na zbiranju in dopolnitvi obstoječih priporočil, predstandardov ter dobrih praks, ki bodo po kritični oceni strokovnjakov ter testiranju njihove uporabnosti predstavljeni v končni obliki priporočenih norm in standardov. Za uspešen razvoj in prenos rezultatov v prakso ter njihovo uporabo tudi po koncu projekta, bodo v veliki meri pripomogli številni, v projekt aktivno vključeni opazovalci. Opazovalci iz Slovenije so Uprava RS za zaščito in reševanje, Skupnost občin Slovenije, Slovenske železnice in Direkcija RS za ceste. Več informacij o projektu je na voljo na spletni strani projekta <http://www.startit-up.eu/>.

Predstavitev Slovenskega geološkega društva in letno poročilo za leto 2013

Timotej VERBOVŠEK

Oddelek za geologijo, NTF, UL, Aškerčeva 12, SI-1000 Ljubljana; e-mail: timotej.verbovssek@geo.ntf.uni-lj.si

Slovensko geološko društvo (Aškerčeva 12, 1000 Ljubljana) je strokovno združenje slovenskih geologov. Ustanovljeno je bilo leta 1951 in povezuje raziskovalce, učitelje, druge poklicne geologe in ljubitelje stroke. Njegov cilj je napredek znanosti in prakse na področju vseh vej geologije. Društvo zato prireja javna predavanja, strokovne ekskurzije, razstave in znanstvene sestanke, skrbi za popularizacijo geologije in za vključevanje geoloških ved v osnovnošolske in srednješolske učne programe. Sodeluje pri prizadevanjih za varstvo okolja in pri izdelavi zakonskih aktov in normativov s področja geologije. Sodeluje tudi z drugimi strokovnimi društvi v Sloveniji in tujini in je vključeno v mednarodne organizacije: Mednarodno združenje za geološke znanosti (IUGS), Evropsko zvezo geologov (EFG),

Mednarodno mineraloško zvezo (IMA), ProGeo. V okviru društva deluje pet sekcij; *sekcija za geokemijo* (predsednica Mateja Gosar), *sekcija za sedimentarno geologijo* (predsednik Bojan Otoničar), *sekcija za mineralogijo* (predsednica Meta Dobnikar), *sekcija za geološko dediščino* (predsednica Martina Stupar) in *študentska sekcija* (predsednik Klemen Črnič). Društvo sestavlja ožji izvršni odbor (predsednik Timotej Verbovssek, podpredsednica Nadja Zupan Hajna, tajnica Mirijam Vrabec, blagajničarka Bernarda Bole, Boštjan Rožič, Vladimir Vukadin, Suzana Fajmut Štrucelj, Bojan Režun, Matevž Novak), razširjeni izvršni odbor (predsedniki sekcij), nadzorni odbor (Špela Goričan, Franci Čadež, Bojan Ogorelec) in častno razsodišče (Katica Drobne, Dragica Turnšek, Pavle Florjančič).

Slovensko geološko društvo za uresničitev svojega cilja opravlja naslednje aktivnosti:

- povezovanje raziskovalnega, strokovnega in vzgojno-izobraževalnega dela na področju vseh vej geoloških ved in sorodnih strok,
- popularizacijo geoloških ved s pomočjo poljudnih člankov, z organizacijo ekskurzij, poletnih taborov, izdajanjem razglednic in brošur z geološko vsebino,
- sodelovanje z upravnimi službami in organi pri izdelavi zakonskih aktov ter pravnih in tehničnih normativov in pri drugih strokovnih vprašanjih z navedenih področij,
- sodelovanje z univerzami, raziskovalnimi organizacijami, javnimi ustanovami in zavodi, s podjetji in z osebami, katerih dejavnost sega na strokovno področje različnih vej geoloških ved,
- sodelovanje z drugimi strokovnimi društvi v Sloveniji in v tujini, ki delujejo na področju različnih vej geoloških ved,
- sodelovanje z mednarodnimi organizacijami; predvsem z Mednarodno zvezo geoloških društev (IUGS), EFG, Zvezo evropskih geoloških društev (AEGS), IUGS pridruženimi specializiranimi mednarodnimi strokovnimi zvezami in z drugimi sorodnimi nacionalnimi ali mednarodnimi strokovnimi organizacijami in društvi
- sodelovanje pri prizadevanjih za varstvo okolja,
- obveščanje članov in širše javnosti v okviru možnosti z:
 - informacijami o najnovejših dosežkih znanosti in stroke,
 - organizacijo strokovnih seminarjev, simpozijev, kongresov in drugih znanstvenih sestankov, s področja delovanja društva,
 - organizacijo javnih predavanj, s področja delovanja društva,
 - organizacijo strokovnih ekskurzij,
 - publiciranjem v sredstvih javnega obveščanja, o perečih strokovnih in organizacijskih vprašanjih,
 - izdajanjem tiskanih Obvestil društva in drugih izdaj nekomercialnega značaja.

Redni član društva lahko postane vsak, ki se poklicno ali kako drugače ukvarja z vsaj eno od vej geoloških ved in s svojim raziskovalnim, strokovnim, pedagoškim ali ljubiteljskim delom in ki z drugimi aktivnostmi prispeva k razvoju geoloških ved in z njimi povezanih strok. Častni člani lahko postanejo posamezniki, ki so pomembno prispevali k razvoju geoloških ved v Sloveniji in v mednarodnem prostoru. Častni člani ne plačujejo članarine. Pridruženi člani so fizične osebe, ki se ljubiteljsko ukvarjajo z zbiranjem mineralov in fosilov ali se drugače zanimajo za geologijo. Podporni člani so fizične in pravne osebe, ki finančno podpirajo delovanje društva, lahko sodelujejo na sejah skupščine, vendar nimajo pravice odločanja. Za včlanjenje v društvo je treba predložiti pisno pristopnico (dostopna na spletni strani), s katero se posameznik zaveže, da bo deloval v skladu s statutom in plačeval članarino. Članarina za leto

2013 za člane znaša 15 EUR, za študente 5 EUR. Izpolnjeno pristopnico s potrdilom o plačilu pošljite na naslov društva (Aškerčeva 12, 1000 Ljubljana). Več informacij o društvu je dostopnih na spletni strani <http://www.geoloskodrustvo.si/>

V preteklih letih je društvo delovalo v skladu z določili društva in programom dela, ki je bil sprejet na IO društva v vsakem koledarskem letu. Del zastavljenega programa iz prejšnjega leta je bil realiziran, nekaj nalog (predavanje in dve ekskurziji) pa nam ni uspelo izvesti, zato so bile prestavljene na naslednje leto. Slovensko geološko društvo (SGD) si je kot nevladna in neprofitna organizacija prostovoljno združenih strokovnjakov in ljubiteljev geologije zadalo za temeljni cilj napredek znanosti in prakse na področju vseh vej geologije, ki je zapisan tudi v njegovem statutu. V okviru društva delujejo naslednje sekcije: Sekcija za sedimentarno geologijo, Sekcija za geokemijo, Sekcija za mineralogijo, Sekcija za geološko dediščino in Študentska sekcija.

Strokovna predavanja

Namen predavanj na SGD je, da se slovenski geologi srečamo, predstavimo svoje strokovno delo na zelo različnih področjih geologije (sedimentologija, stratigrafija, paleontologija, mineralogija, petrologija, geokemija, hidrogeologija, inženirska geologija, GIS) in razpravljamo o novih idejah ter o naši vpetosti v svetovne geološke tokove. V letu 2013 so bila izvedena naslednja predavanja in okrogla mize:

Četrtek, 03. 10. 2013, ob 18h: Kobla, gora z zavidljivim naborom geološke informacije - Kobla, Olimp slovenske geologije, doc. dr. Boštjan Rožič (UL NTF OG), v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11 (na Prulah), v predavalnici P-02 v kleti.

V sodelovanju z Geomorfološkim društvom Slovenije (predsednica Irena Mrak) naj bi bilo 14.5.2013 na Filozofski fakulteti v Ljubljani izvedeno predavanje prof. Hansa Grünigerja iz Kanade z naslovom »Evolution of the Alpine System«, a je bilo dan prej odpovedano s strani obeh društev.

V ponedeljek, 02. 12. 2013 ob 18h je bila v predavalnici P02 na Privozu 11 izvedena okrogla miza z naslovom Okrogla miza na tematiko članstva v mednarodnih združenjih, ki jo je vodil predsednik SGD Timotej Verbovšek. Predstavljena so bila naslednja mednarodna društva, združenja in organizacije, v katere je včlanjeno SGD ali njegovi člani: International Union of Geological Sciences (IUGS), European Federation of geologists (EFG), International Union for Quaternary Research (INQUA), European Association for the Conservation of the Geological Heritage (ProGeo), European Mineralogical Union ter International Mineral Association (EMU), International Association of Hydrogeologists (IAH), International

Society for Soil Mechanics and Geotechnical Engineering (ISSMG), International Society for Rock Mechanics (ISRM), International Society for Engineering Geology and Environment (IAEG). Pobuda za to okroglo mizo je namreč prišla zaradi dejstva, da po izkušnjah večina članov sploh ne pozna organizacij, pa zaradi vprašanj, zakaj se plačuje članarine v mednarodnih združenjih, ker je SGD včlanjeno v precej organizacij, ki nudijo več, kot trenutno izkoriščamo. Na okrogli mizi so bila zato predstavljena sama mednarodna združenja ter predvsem prednosti včlanjenja in ugodnosti za člane SGD.

Strokovna ekskurzija

Strokovna ekskurzija je bila izvedena 8. 10. 2013 pod vodstvom doc. dr. Boštjana Rožiča, na Koblo, kar se je vsebinsko navezovalo na strokovno predavanje dne 3. 10. 2013.

Vključitev v domače in mednarodne zveze

Ustanovljen je Nacionalni odbor (National Vetting Committee) Slovenskega geološkega društva v Evropski federaciji geologov (EFG), v sestavi Barbara Čenčur Curk, Mirka Trajanova in Slavko Šolar, ki bodo pregledovali vloge za pridobitev naziva Evrogeolog (EurGeol). Od Slovenske inženirske zveze (SIZ) smo dobili potrditev, da smo včlanjeni v zvezo SIZ, s čimer je izpolnjen pogoj o obveznem članstvu SGD v SIZ za pridobitev naziva Evroinženir (EUR ING) v zvezi FEANI. Julija 2013 smo se preko SGD včlanili v mednarodno kvartarološko zvezo INQUA (International Union for Quaternary Research). Predstavnik je dr. Miloš Bavec z GeoZS.

Ostali dogodki

Dne 09. 11. 2013 je bila v sodelovanju z Zavodom RS za varstvo narave (ZRSVN) ter s Kozjanskim parkom izvedena *delovna akcija čiščenja geoloških profilov* na Kozjanskem, natančneje geološki profil v Podsredi (školjke), profil na Trebčah (meja med spodnjemiocenskimi peski in peščenjaki in srednjemiocenskim litotamnijskim apnencem) ter v okolici Olimja (manjša antiklinala). Akcije se je udeležilo 20 oseb, od tega 13 študentov geologije. Akcija je bila dobro sprejeta in se bo skušalo vsako leto izvesti podobno čiščenje.

Za leto 2014 so načrtovane naslednje aktivnosti društva:

Strokovna predavanja

Predavanje dr. László I. Fodorja (Hungarian Academy of Sciences MTA-ELTE) z naslovom »From Cretaceous Nappe Stacking To Miocene Extension In The Sw Pannonian Basin (NE Slovenia, SW Hungary)«, v Ljubljani na Oddelku za geologijo NTF, Privoz 11 (na Prulah), v predavalnici P-02 v kleti.

Predavanje Mirijam Vrabec (od lani) z naslovom »Sveže novice s pohorske golice« o rezultatih geoloških raziskav v zadnjih 6 letih na območju Pohorja. Novi predvideni datum je novembra 2014. Točen datum se določi kasneje.

Strokovne ekskurzije

Andrej Šmuc in Timotej Verbovšek predlagata izvedbo tridnevne strokovne ekskurzije v Toskano med 11. in 13. 10. 2014. Namen je spoznati geološki razvoj sosednjega ozemlja ter se spoznati s svetovno znanimi geološkimi lokacijami, npr. carrarskimi marmorji, prvo geotermalno elektrarno Larderello itd.

4. Slovenski geološki kongres

Med 8. in 10. oktobrom 2014 bo organiziran 4. Slovenski geološki kongres. Lokacija kongresa je hotelski kompleks Adria Ankaran, glavni organizator je Oddelek za geologijo Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Predvideni program kongresa je dan in pol predavanj ter dopoldanske in celodnevne ekskurzije. Več informacij je na spletni strani kongresa <http://web.geo.ntf.uni-lj.si/4-sgk/>.

Ker jedro društva tvorijo njegovi člani, pozivam vse izmed njih k večji aktivnosti, izvedbi predavanj in ekskurzij ter seveda k spodbujanju debat in reševanju odprtih problemov slovenske geologije.

Poročilo o delu društva je objavljeno tudi v biltenu *Mineralne surovine* (izdajatelj: Geološki zavod Slovenije).